

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hermanni Conringii De Antiquitatibus Academicis Dissertationes

Conring, Hermann

Helmeftadii, 1674

Supplementum I ad libri titulum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12929

SUPPLEMENTVM I

ad libri titulum

Scholis publicis sublimiorum scientiarum atque artium quia hodie commune passim est *Academiarum* nomen, idque nos etiam sumus secuti, forte haud abs re fuerit hinc docere, quare ratione cognomentum illud passim hodie invaluerit.

Tenendum igitur, *Academiam* initio non nisi locum unum Atheniensium suburbiorum gymnasiis instructorum audivisse. Fuerunt nempe Athenis olim, præter alia suburbana, tria cum primis splendore ædificiorum & gymnasiis celebria: Academia Lyceum & Cynosarges. Quorum posteriora duo præclare persequutus est Meursius *l. 2. Athenarum Atticar. cap. 2. & 3.* prius in *Ceramico gemino*, libro posthumo, à *cap. usq. decimonono, præcipue autem cap. 20 & 27.* Quoniam verò Platoni in Academia isthac Schola Philosophiæ publica fuit concessa, & quidem omnium prima, hinc Scholæ Philosophicæ nomine quàm maximè Academia illa Attica inclaruit. Diogenes Laërtius *l. 3. de Platone* ait: *ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας διέτριβον ἐν ἀκαδημία. τὸ δ' ἔστι γυμνάσιον περὶ αἰσώδες διπὸ πρὸς ἡρώου ὀνομασθὲν ἀκαδήμει.* Recitatis mox versiculis Eupolidis & Timonis, ejus indubiè quem *σπυλογράφον* appellant, addit: *πρὸς τὸν γὰρ λέγει τὴν Ἐκκαδημία σπυλοκαλεῖτο.* Reversus Athenas in *Academia* commorabatur: ea vero est *gymnasium ac suburbium nemorosum à quodam Heroe Academio cognominatum: primò autem per Ἐκκαδημία appellabatur.* Quæ totidem ferme verbis referunt quoque & Suidas & Auctor Proverbiorum.

Præter vero locum istum universa Græcia nihil olim habuit *Academix* cognomento insigne, Cicero longè post

villam quandam suam Academiae nomine dignatus est, ut gymnasium in Tusculano Lycei. Hujus ipsemet meminit l. 1 de Divinatione hisce verbis: *Nuper cum essem cum Quinto fratre in Tusculano, disputatum est. Nam cum ambulandi causa in Lyceum venissemus, id enim superiori gymnasio nomen est: Perlegi inquit ille tuum paulo ante tertium De natura Deorum. De illa illustris est Plinii locus l. xxxi. cap. 11. Digna memoratu villa est ab Averno lacu tendentibus, imposita littori, celebrata porticu ac nemore: quam & vocabat M. Cicero Academiam, ab exemplo Athenarum, ibi compositis voluminibus ejusdem nominis: Academicarum nempe quaestionum. Hadrianus quoque Imperator partem villae suae Tiburtinae eodem modo nuncupavit, Spartianus id testatur in ejus vita, Tiburtinam, inquit, villam mirè exaedificavit; ita ut in ea provinciarum & locorum celeberrima nomina inscriberet: velut Lyceum Academiam Prytaneum. Qui alius id imitatus sit nemo ex omni aëvo vetere memoratur.*

Sed & ipsamet illa nobilis Atheniensium Academia, videtur post Platonem non diu floruisse pristino cultu. De Sylla sanè qui bello Mithridatico obsedit & superavit Athenas, disertè scribit Plutarchus in ejus vita. *καὶ τὸ τῆς Ἀκαδημίας ἔκειρε δένδρα φορητὰ τῶν περὶ αὐτῶν ἔσταν καὶ τὸ Ἀσκειὸν. Ἐπὶ Ἀκαδημίαν δεσπόσασκεν, ἰνὲρ σύμβουρα ἀρβόροις συχνισσίστην, & Λύκειον.* Fortassis vero id de nemore loci illius accipi potissimum debet: quia Appianus in Mithridatico ita duntaxat loquitur de Sylla: *ὄλησεν δὲ τῆς Ἀκαδημίας ἔκαστα, καὶ μηχανὰς εἰργάζετο μεγίστας: Sylvas verò Academia excindebat & machinas inde faciebat maximas.* Nec tamen ab ingenio Syllae fuisset alienum, etiam quod reliquum fuit Academiae excindere, quoniam Piræum & Munichiam incendit, & urbe capta crudelissime saevit in cives: quod narrat
idem

idem Plutarchus. Qui recte dixit ἄδεν ἐν τῷ Σύλλῃ Φιλάνθρω-
πι ἄδὲ μέγιστον. Qualis autem adhuc suo aeo fuerit Aca-
demia facies, memoravit Pausanias: fortè quod eam ut
alia Hadrianus Imperator, qua erat in urbem illam bene-
volentia, tunc restaurasset. Inde sane discimus, etiam
tunc fuisse ibi gymnasium, in cuius introitu septum quod-
dam Dianæ, optimaque ac pulcherrima simulachra, tem-
plum item non magnum, ac varia sepulchra: in primo A-
cademiae aditu aram Amoris, intus autem aram Prome-
thei Musarum Mercurii Minervæ & Herculis. Quem
Pausaniae locum egregie illustravit nonnullis etiam addi-
tis Meursius: qua parte de Ceramico suburbano agit, cu-
jus pars nobilis fuit Academia. Non nisi pars tamen,
etsi Hesychius & Stephanus is qui de urbibus scripsit ita
loquuti sint, quasi Ceramici & Academiae voces idem
significent.

Cum primis verò expendi meretur, à Pausania nul-
lam factam mentionem Scholæ Philosophicæ in Aca-
demia tunc superstitis. Indicio sane illud mihi est satis
certo, isthac tempestate desuisse scholam illam nobilem
à Platone institutam illic loci celebrari. Horatius l. 2.
epistola 2 quidem ait:

Adjecere bonæ paulò plus artis Athenæ:

Scilicet ut possem curvo dignoscere rectum,

Atq; inter sylvas Academi quarere verum.

Verum poëtica hoc dictum forte fuit elegantia, de schola
Academica intra muros jam tunc recepta. Et vero vi-
dentur loca scholarum Platonica Peripatetica & Stoica
Philosophiæ, aut ipsas potius scholas, quæ in mediis Athe-
nis aliquot etiam post seculis fuerunt agitatae, Academiae
Lycei & Porticus nominibus fuisse celebratas. Hoc sane
spectas-

spectasse videtur Synesius *epistola 54*: ubi ita illos qui Athenis redierant perstringit: *Versantur inter nos quemadmodum semides inter mulos, eò quod conspexerint Academiam & Lyceum & variam illam Porticum, quæ jam non est varia nam Proconsul tabulas abstulit: nisi malis locutum Synesium, de locis qui olim Academiae & Lycei nominibus extra urbem audierunt. Enimverò in universum olim omnis schola Platonis successorum Academia dicta est, & qui eam doctrinam amplexabantur Academici: qui cum sententiis dissenserint nata hinc nomina Academiae veteris mediae & novae. A quibus cum plurimum alii abirent circa seculi Christiani secundi & tertii confinia, extinctum sensim est ipsum Academicorum nomen, & invaluit Platoniorum appellatio. Vnde S. Augustinus *l. 8. de civitate Dei cap. 12.* ita rectè scribit: *Recentiores Philosophi nobilissimi, quibus Plato sectandus placuit, noluerunt dici Peripatetici aut Academici sed Platonici. Ex quibus sunt valde nobilitati Graeci, Plotinus Iamblichus Porphyrius. Nec verò audiendus Marsilius Ficinus, aut Jacobus Mazonius, qui & hanc Platoniorum scholam Academiam appellant, sive sextam ut Mazonius, sive peregrinam ut Ficinus, hanc Peregrinam iterum trifariam dividens in Ægyptiacam Ammonii Sacæ, Romanam Plotini, & Lyciam Procli: carent sane hæ narrationes omni idoneo veteris ævi testimonio.**

Cæterùm à Synesii præter propter ætate, certe à temporibus Justiniani Imperatoris, in universo terrarum orbe, per mille amplius annos, nulla schola, nullus scholæ locus, *Academia* nomen accepit. Primò omnium in Italia Romæ videtur illa vox reducta in usum Paulo secundo Pontifice: idque non, ut olim, de speci scholæ Philosophicæ, aut schola ipsa, sed de collegio aliquo isthoc tempo-

tempore Romæ commorantium & priscae doctrinæ col-
 lapsæ restitutionem aliquam instituentium. Tum sane
 jam denuo illud nomen cœpisse, liquidò apparet ex iis
 quæ Bartholomæus Platina narrat in vita illius Pauli.
 Narrans enim, quænam contigerint sibi & aliis quibus-
 dam literatis in carcere, Papa isthoc iubente & præsentè,
 scribit in hæc verba: *Fit autem interdicens de Academia*
mentio. Inclamat tunc M. Barbus Sancti Marci Cardinalis, nos
non Academicos esse sed sædatores Academiae. Quid tur-
pitudo autem à nobis in Academiis prodierit, certe non video:
cum nec fares, nec latrones, nec incendiarii, nec decoctores esse-
mus. Veteres Academicos sequebamur, Novos contemnes, qui
in rebus nil certi ponebant. Paulus tamen hæreticos eos pronun-
ciavit, qui nomen Academiae, vel serio vel joco deinceps comme-
morent. Iusta est hæc ignominia Platoni: ipse se tueatur.
 Qui Paulum secuti sunt Pontifices rectius sapuerunt;
 eoque deinceps in Italia passim id genus Academiae insti-
 tuta, & nunc etiam in frequente sunt usu: Philolo-
 gicis tamen potius quam Philosophicis exercitiis occu-
 pata. Et verò hodieq; celebris est fama Academiae, Romæ
 quidem Humoristarum, Senis Inthronatorum, Florentiæ
 Furfurariorum, in urbe Picena Auvicatorum, Ferrariæ
 Intrepidorum, Bononiæ Noctis, aliarum alibi, suis seor-
 sim, etiam ridiculis, cognomentis & symbolis insignita-
 rum. Etiam Lynceorum Academia Physicis & Mathemati-
 cis excolendis Neapoli consecrata in magnâ fuit expecta-
 tione, sed cum suo parente Friderico Casio Duce mox inte-
 riit. Serpente exemplo etiam trans Alpes, non nusquam
 nihil ad rem literariam facientibus, imo improbis etiam
 quibusdam rebus, Academiae cognomentum est profa-
 natum. Enimverò Parisiis anno seculi hujus nono non
 Cc
 puduit

pudivit nonnullos Academiam instituere ludorum aleæ & chartarum, quæ tamen altero post anno Regio edicto severe, ceu par erat, damnata est. Ibidem utilis quidem, Academia tamen cognomento neutiquam digna, equitandi saltandique schola coepit Pluvinello auctore.

Longe majore jure Academiae nomen scholis illis inditum est, quæ aliàs vulgo aliquot jam seculis audierunt Universitates Studia & Gymnasia generalia. Primum videtur hoc coepisse in Germania nostra, & quidem superiore demum seculo, nec ullo decreto publico, sed solo doctorum quorundam virorum, veterem Græcorum doctrinam admirantium, instituto. Hinc ne hodie quidem vel apud nos in promiscuo vulgi usu vocis *Academia* est isthæc significatio: tantum abest ut alibi obtineat. Receptissima est vox *Universitatis* aut *Studii generalis* vel *universalis*: etsi nec id satis constet quæ Universitatis vox huc tracta sit. Sed & *Gymnasium* primo sui usu palæstram luctatoriam denotat: quoniam tamen primæ Philosophicæ Scholæ in Gymnasiis Atticis caperunt, non defuit sensim justa occasio ad Scholas illas majorum artium & scientiarum vocem illam flectendi. Unde jam Cicero l. 2. de Oratore dixit. *Seculis multis ante gymnasia inventa sunt, quam in his Philosophi garrere ceperunt, & hoc ipso tempore cum omnia gymnasia Philosophi teneant.* &c. Idem l. 1. de Oratore eodem sensu voce illa usus. *Clamabunt credo omnia gymnasia atq; omnes Philosophorum schola, sua esse hac omnia propria.* In Symmachi epistolis ut & apud Salvianum alibique, disertè memorantur gymnasia literarum. Imo passim locorum per universum Imperium Romanum, deficientibus sensim gymnasticis exercitiis, tandem vox *gymnasti* nihil nisi scholam altioris cujusque doctrinæ denotavit.

Quar-

Quandoquidem verò recepti nunc usus est, literatorum saltim consuetudine, ut Academiæ nomine, Scholæ illæ quæ Universitates aliàs audiunt usurpentur, etiam nos volumus illum nunc observare: confisi, neminem temerè id improbatum. Valent scilicet vocabula ut nummi: utque recte ait Horatius de populo,

Hunc penes arbitrium est & vis & norma loquendi.

Ideoque nec ipsa *Schola* vox unquam à nobis usurpabitur in ea significatione, quâ jam seculo Christiano quarto Palatina quædam officia audierunt Scholæ agentium in rebus, scholæ protectorum, scholæ silentiariorum, & septem aut octo præter hæc alia, quibus tum præfuit Magister officiorum dictus. Nec item vox illa nobis significabit solas Rhetorum scholas. Quæ tamen significatio videtur jam inolevisse sub finem seculi Christiani primi. Constat sane ex Taciti de Oratoribus libro, sive ille fortasse fuerit Quintiliani aut alterius ejus ævi, *Scholasticos* tunc appellatos qui declamationes instituebant de causis fictis. Ex præfatione item Controversiarum Senecæ, *Scholasticam Controversiam* & Declamationem idem tunc valuisse. Codex tamen Theodosianus pariter & Justinianus *Scholastici* nomine ipsarummet causarum forensium patronum sive advocatum solent designare: quin hoc significato duo præstantes historici Agathias & Euagrius tunc Scholastici audierunt. Eodem ævo diuq; post, *Sermo Scholasticus* dictus est qui Oratorum in modum est expolitus. Et si *Scholares* tunc dicti qui nunc Studiosi appellantur. Longe post Parisiis accepta vox *Scholasticorum* pro Theologis subtilioribus. Quantumvis enim hæc significationes olim quidem in usu fuerint, quoniam tamen hodie obsoleverunt, observabimus temporis nostri consuetudinem.